

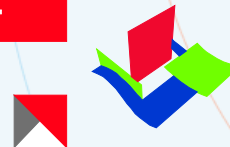
Kennis voor Klimaat Knowledge for Climate

Provincie Noord-Brabant

ALTERRA
WAGENINGEN UR

Waterschap
Aa en Maas

Multifunctioneel landgebruik als adaptatiestrategie
voor effecten van klimaatverandering – *een
toelichting ter inspiratie*

Saskia Hommes (Deltares)

Symposium Groene Woud, 14 april 2010

Wat is multifunctioneel landgebruik?

Mogelijkheid om om te gaan met de effecten van klimaatverandering

Vier dimensies:

- Intensiveren

- Verweven

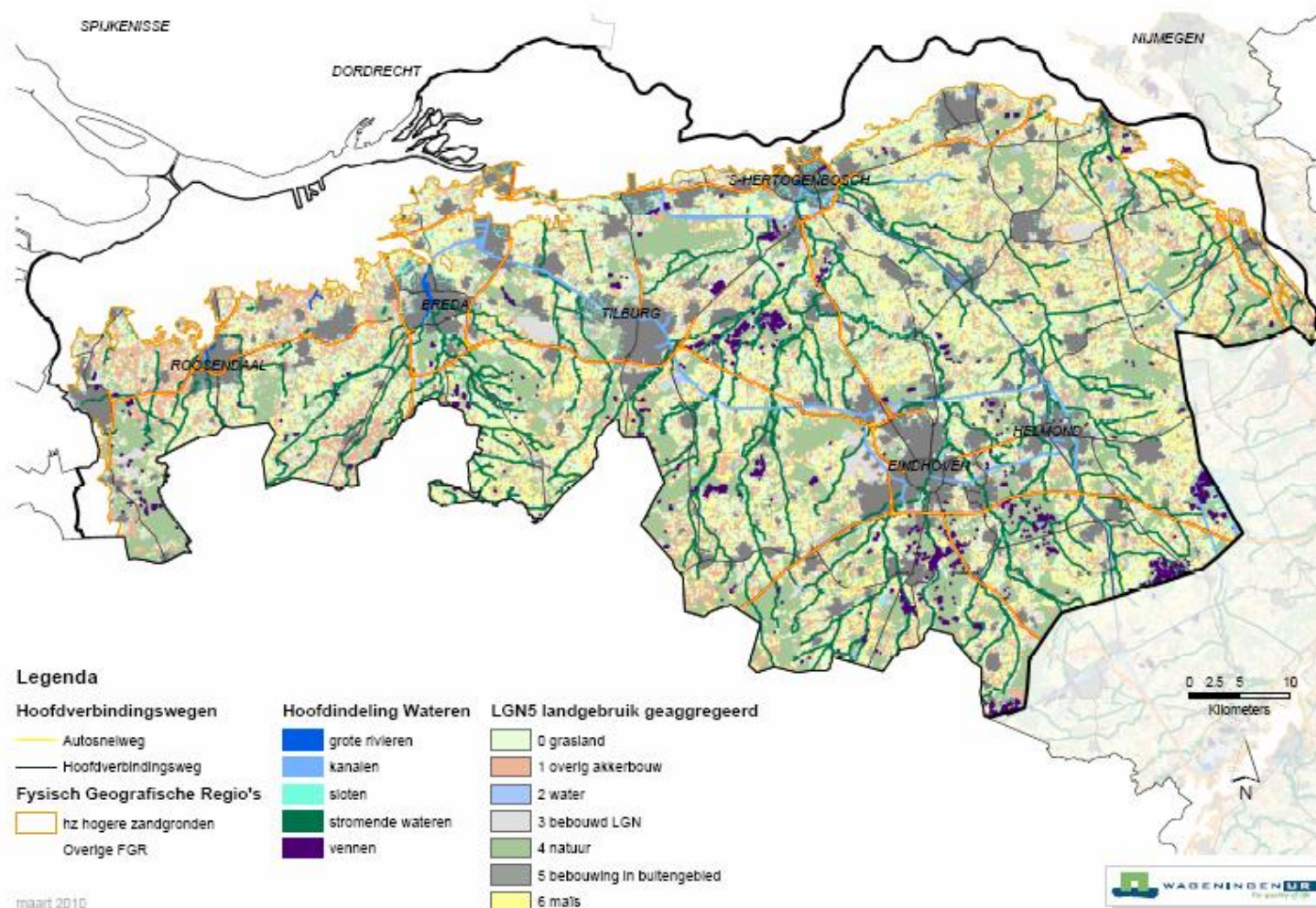
- Stapelen/
Verdiepen

- In de tijd schakelen

Waarom multifunctioneel landgebruik in Noord-Brabant?

Doelen project & relatie met Groene Woud

- Project valt onder het programma Kennis voor Klimaat (onderzoeksprogramma)
- Doel: kennis verzamelen, ontsluiten en praktisch toepasbaar maken
- Inhoud (techniek) en proces (governance)
- Naast functiecombinatie natuur-landbouw aandacht voor *innovatieve* en *onorthodoxe combinaties* in overgang stad-platteland
- Focus op provincie Noord-Brabant (hoge zandgronden)
- Inzicht in haalbaarheid (kosten & draagvlak)

Stappen, resultaten en planning

Januari
2010

Fase I: Opgaven en kansen

- Klimaateffect opgaven & adaptatiestrategieën
- Gebiedsontwikkelingen Noord-Brabant
- Voorbeelden multifunctioneel landgebruik

Mei
2010

Fase II: Gebiedspilots

- Selecteren gebieden pilots
- Workshops met belanghebbenden

Sept
2010

Fase III: Businesscases

- Workshops met belanghebbenden
- Businesscases met multifunctioneel landgebruik als strategie voor klimaatadaptatie
- Identificatie succes- en faalfactoren

Dec
2010

Fase I: Multifunctioneel landgebruik als adaptatiestrategie voor klimaatverandering

Adaptatie- strategie → Vorm van MFL ↓	Water- kwantiteit	Water- kwaliteit	Land- bouw	Natuur	Recrea- tie
Waterhouderij	+ vast- houden + bergen	+ scheiden + zuiveren	+		
Waterpark (Lankheet)	+ vast- houden + bergen	+ zuiveren		+	+
...	...	...	...	...	...

Fase I: Voorbeelden multifunctioneel landgebruik

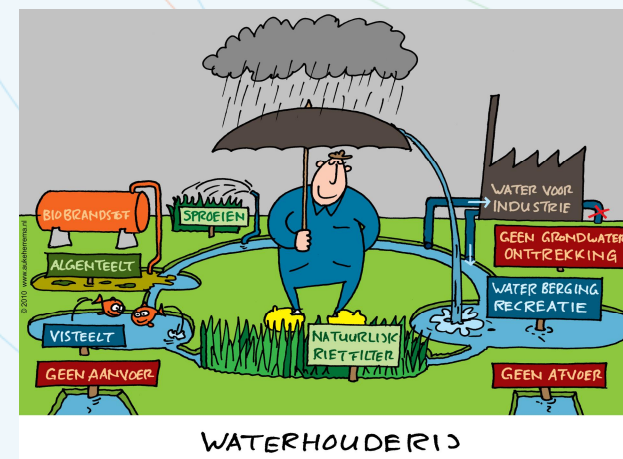
Factsheets:

- Categorieën: bron, functiecombinatie, fase, betrokken organisaties, beschrijving, effect voor klimaatadaptatie, locatie
- Selectie/evaluatiecriteria:
 - Fysieke/technische randvoorwaarden
 - Draagvlak/communicatie
 - Kennis
 - Financiële randvoorwaarden
- Circa 50 voorbeelden

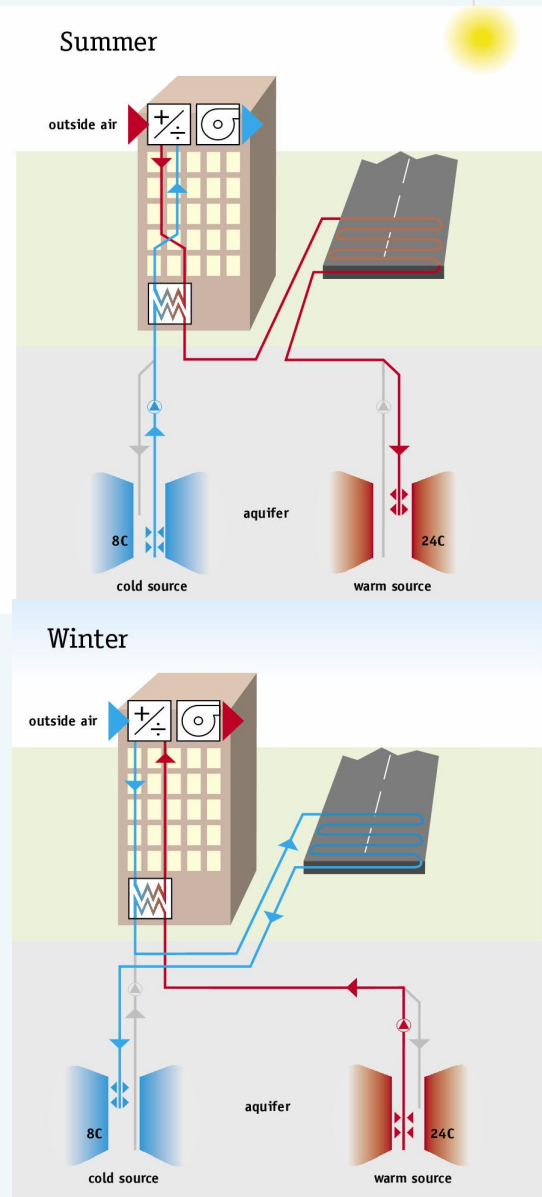
Voorbeeld 1: Waterhouderij

- Functie combinatie: meerdere, recreatie & waterberging; wonen & waterberging; waterzuivering/waterberging & natuurontwikkeling; waterberging/conservering & landbouw
- Fase: Verkenning en mogelijk snel in een haalbaarheidsstudie
- Effect voor klimaatadaptatie: helpt droogte en overlast voorkomen, verbetering waterkwaliteit
- Succesfactoren:
water, grond, ondernemerschap, betrokkenheid van de regio, financiering en afstemming en samenwerking.

Voorbeeld 2: Warmte uit de weg

- Functie combinatie: Wonen, infrastructuur & energie
- Fase: getest bij N57 (Haringvlietsluizen) door RWS
- Effect voor klimaatadaptatie: verminderen CO₂ uitstoot, duurzame energie
- Voorwaarden:
 - Nieuwe weg/herstructurering
 - Voldoende oppervlak
 - Beschikbaarheid aquifer
 - Afspraken gemeenten/projectontwikkelaar over afname energie
 - PPS

Voorbeeld 3: Waterpark (Lankheet)

- Functie combinatie: Energie, Water en Recreatie
- Fase: Rapport uitgevoerd naar kosten en baten; pilotstudie 2006 - 2009.
- Effect voor klimaatadaptatie: waterberging, duurzame energie (biomassa)
- Succesfactoren:
 - Maatschappelijke vraag naar waterberging
 - Communicatie
 - PPS

Aandachtspunten / uitdagingen

- Multifunctioneel landgebruik maatschappelijk en economisch aantrekkelijk
- Weinig volledig uitgewerkte voorbeelden (tekort aan kennis)
- Oplossingen in de factsheets zoeken probleem
- Samenbrengen van belangen
- Aan de slag met actoren in de streek
- Korte- en lange termijn verbinden
- Verbinden van stad- en land

Spreekt dit u aan? Meewerken?

GRAAG!

Neem contact op met:

- Frank van Lamoen (Provincie Noord-Brabant)
FvLamoen@brabant.nl
- Ernst-Jan Melisie (Waterschap Aa en Maas)
emelisie@aaenmaas.nl

Introductie workshops

Doel:

- Welke mogelijkheden biedt multifunctioneel landgebruik voor het invulling geven aan adaptatie strategieën?
- Hoe wordt dit uitgewerkt in het ruimtelijk beleid?
- Wat verwachten betrokkenen, hoe kunnen zij hierop inspelen?

Discussiepunten:

- Redenen om gebied aan te wijzen als pilot?
- Welke aspecten en maatregelen in pilot?
- Welke partijen betrekken in pilot?

Introductie workshops

Vijf deelgebieden:

- Deltaplan voor het Landschap: pilotgebied Moerenburg/Heukelom
- Het Groene Woud/ Mortelen
- Duinboerengebied
- Maashorst
- Land van Heusden en Altena